दुष्यति । सुखमिष्टार्थसंसिद्धौ किं हि न स्यान्महात्मनां ॥३०॥ मिश्राणि नाटकादीनि तेषामन्यत्र विस्तरः । गद्यपद्यमयी कापि चंपूरित्यभिधीयते ॥३१॥ तदेतद्वाङ्मयं भूयः संस्कृतं प्राकृतं तथा । अपभ्रंशश्च मिश्रं चेत्याहुराभाश्चतुर्विधं ॥३२॥ संस्कृतं नाम दैवी वागन्वाख्याता महर्षिभिः । तद्भवस्तत्समो देशीत्यनेकः प्राकृतः क्रमः ॥३३॥ महाराष्ट्राश्रयां भाषां प्रकृष्टं प्राकृतं विदुः । Ságaraḥ súktiratnánám Setubandhádi yanmayam ॥३४॥ सौरसेनी च गौडी च Láṭí chánya ch tádṛśí । याति प्राकृतमित्येव व्यवहारेषु संनिधिं ॥३५॥ आभीरादिगिरः काव्येष्वपभ्रंश इति स्थितिः । शास्त्रेषु संस्कृतादन्यदपभ्रंशतयोदितं ॥३६॥ संस्कृतं सर्गबंधादि प्राकृतं स्कंदकादि यत् । ओसारादिरपभ्रंशो नाटकादि तु मिश्रकं ॥३७॥ कथा हि सर्वभाषाभिः संस्कृतेन च बध्यते । भूतभाषामयीं त्वाहुरद्भुतार्थां Vṛihatkathám ॥३८॥ लास्यच्छलितसंपादि प्रेक्षार्थमितरत्पुनः । अव्यमेवेति सैषापि द्वयी गतिरुदाहृता ॥३९॥ अस्त्यनेको गिरां मार्गः सूक्ष्मभेदः परस्परं । तत्र विदर्भगौडीयौ वर्ण्येते प्रस्फुटांतरं ॥४०॥

Primo libro styli poetici (márga) species duas, *Vaidarbhím* et *Gauḍím*, distichis 106. adumbrat. Des. in fol. 13[a]. Liber secundus incipit: काव्ये शोभाकरान् धर्मालंकारान्प्रचक्षते । ते चाद्यापि विकल्प्यन्ते कस्तान्कार्त्स्न्येन वक्ष्यति ॥१॥ किंतु बीजं विव(ka)ल्पानां पूर्वाचार्यैः प्रदर्शितम् । तदेव प्रतिसंहर्तुमयमस्मत्परिश्रमः ॥२॥ Hac parte de ornamentis orationis poeticae, sive tropis, figuris, similibus disputat. Distt. 370. Fol. 36[b]. Lib. III. incipit: अव्यपेतव्यपेतात्मा व्यावृत्तिर्वर्णसंहतेः । यमकं यच्च पादानामादिमध्यान्तगोचरम् ॥१॥ Hujus libri distichis centum primis alliterationis (*yamaka*) genera exponit[1]. Distichis 28. sequentibus aenigmatum species sedecim has breviter definit: *samágatá, vanchitá, vyutkrántá, pramushitá, samánarúpá, parushá, sankhyátá, prakalpitá, antaritá, nibhṛitá, samánaṣabdá, sammúḍhá, páriháriki, ekachhanná, ubhayachhanná, sankírṇá.* Denique distichis 129 (MS. 118) –192. decem maculas, in poematis vitandas, explicat: अपार्थं व्यर्थमेकार्थं ससंशयमपक्रमं । शब्दहीनं यतिभ्रष्टं भिन्नवृत्तं विसंधिकं ॥ देशकालकलालोकन्यायागमविरोधि च । इति दोषा दशैवैते परिवर्ज्या मनीषिभिः ॥ Omnia praecepta in singulis libris versuum, ab auctore ipso, nisi fallor, scriptorum, exemplis probata sunt. Qui versus quum rara in poematis Indicis simplicitate excellant, eos, qui in libro I. et priore lib. II. parte leguntur, subjeci:

कोकिलालापवाचालो मामेति मलयानिलः ।
उच्छलच्छीकराच्छाच्छनिर्झराभःकणोक्षितः ॥ 1, 48.
चंदनप्रणयोद्गंधिर्मंदो मलयमारुतः ।
स्पर्धते रुद्धमद्वैर्यो वररामामुखानिलैः ॥ 49.
एष राजा यदा लक्ष्मीं प्राप्तवान्ब्राह्मणप्रियः ।
ततःप्रभृति धर्मस्य लोकेऽस्मिन्नुत्सवोऽभवत् ॥ 54.
चंद्रे शरन्निशोत्तंसे कुंदस्तवकविभ्रमे ।
इंद्रनीलनिभं लक्ष्म संदधात्यलिनः श्रियं ॥ 57.
चारु चांद्रमसं भीरु पश्येदं बिंबमंबरे ।
मन्मनो मन्मथक्रांतं निर्दयं हंतुमुद्यतं ॥ 58.
मंडलीकृत्य बर्हाणि कंठैर्मधुरगीतिभिः ।
कलापिनः प्रनृत्यंति काले जीमूतमालिनि ॥ 71.
अर्थिनां कृपणा दृष्टिस्त्वन्मुखे पतिता सकृत् ।
तदवस्था पुनर्देव नान्यस्य मुखमीक्षते ॥ 78.
अस्तमस्तकपर्यस्तसमस्तार्कांशुसंस्तरा ।
पीनस्तनस्थिताताम्रकमवस्त्रेव वारुणी ॥ 83.
पयोधरतटोत्संगलग्नसंध्यातपांशुका ।
कस्य कामातुरं चेतो वारुणी न करिष्यति ॥ 85.
गृहाणि नाम तान्येव तपोराशिर्भवादृशः ।
संभावयति यान्येव पावनैः पादपांशुभिः ॥ 87.
अनयोरनवद्यांगि स्तनयोर्जृंभमाणयोः ।
अवकाशो न पर्याप्तस्तव बाहुलतांतरे ॥ 88.
देवधिष्ण्यमिवाराध्यमद्यप्रभृति नो गृहं ।
युष्मत्पादरजःपातधौतनिःशेषकल्मषं ॥ 91.
अल्पं निर्मितमाकाशमनालोच्यैव वेधसा ।
इदमेवंविधं भावि भवत्याः स्तनजृंभणं ॥ 92.
पद्मान्यर्कांशुनिष्पूताः पीत्वा पावकविप्रुषः ।
भूयो वमंतीव मुखैरुद्गीर्णारुणरेणुभिः ॥ 97.
गुरुगर्भभरक्रांता नमंतो मेघपंक्तयः ।
अचलाधित्यकोत्संगसीमाः समधिशेरते ॥ 98.

Svabhávokti.

तुंडैराताम्रकुटिलैः पक्षैर्हरितकोमलैः ।
त्रिवर्णराजिभिः कंठैरेते मंजुगिरः शुकाः ॥ 2, 9.
कलक्वणितगर्भेण कंठेनागूर्णितेक्षणः ।
पारावतः परिभ्रम्य रिरंसुश्चुंबति प्रियां ॥ 10.
बभ्रुवंगेषु रोमांचं कुर्वन्मनसि निर्वृतिं ।
नेत्रे निमीलयन्नेष प्रियास्पर्शैः प्रवर्तते ॥ 11.
कंठे कालः कपालेन करस्थेनेंदुशेखरः ।
जटाभिः स्निग्धताम्राभिराविरासीद्वृषध्वजः ॥ 12.

Upamá.

त्वदाननमधीराक्षमाविर्दर्शनदीधिति ।
भ्रमद्भृंगमिवालक्ष्य केसरं भाति पंकजं ॥ 44.
नलिन्या इव तन्वंग्यास्तस्याः पद्ममिवाननं ।
मया मधुव्रतेनेव पायं पायमरम्यत ॥ 45.
नैकोपि त्वादृशोऽद्यापि जायमानेषु राजसु ।
ननु द्वितीयो नास्त्येव पारिजातस्य पादपः ॥ 47.
दिवो जागर्ति रक्षायै पुलोमारिर्भुवो भवान् ।
असुरास्तेन हन्यंते सावलेपा नृपास्त्वया ॥ 49.

[1] Ex hoc libro maxima pars eorum excerpta est, quae W. Yates in 'Essay on Sanscrit Alliteration,' As. Res. XX. p. 135 sqq., de ea re protulit.